

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Менадовићъ.

ТЕЧ. IV.

Овај листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика.

№ 36.

ПОПАРА*)

„Готова е већъ попара,
Гледай гди ће кои сести!
„Свакиј за се некъ е постара,
Са чиме ће сада ести.
На дѣлу смо сыти мы,
А на елу гладни свы.“

Готовани свагда прво место
Заузимаю при готовомъ елу;
А далеко стое ону често,
Што с' зноице у послу и дѣлу.

То постиже и старе и младе —
Радо е многи съ туђимъ дѣломъ хвале.
Пчеле раде, а трутови сладе —
У великимъ често видишъ мале.

Кадъ се ради, онда сви смо слаби,
И свакиј се радо екланя краю;
Кадъ се еде свакиј себѣ граби,
И за места да се почушаю.

Безобразни намећу се свуда,
Мысле, место да човека ствара.
За пакосна нема нигди суда,
Кромъ себе, онъ све отовара.

Ко у себѣ самомъ нешто важи,
Тай у себѣ самоме се крие;
Правый человекъ са свеомъ се тражи,
И Диогенъ погрешю не.

У срцу е своме человекъ скривенъ,
Бзыкъ то е слабо орудіе,
Да га познашъ е-ли поштењъ, искренъ,
Кадъ те грли, да ти душманъ не.

Нечувайте с' тигрова ни паса,
Нечувайте с' гуштера ни зміе;
Ал' с' чувайте пріятнога гласа,
Чувайте се кадъ се человекъ сміе.

У човеку споено е много,
Сто портрета свакиј человекъ има.
Испитайте свакиј себе строго,
Видикете шта е съ людма свыма.

Човекъ ствара по образу своме,
И молуе ликъ предоброгъ Бога,
По образу ал' человекъ истоме,
Ликъ ѣвола ствара накленаго.

Ликъ човека найгорегъ молуйте,
На подпишите: „то е анѣлъ съ неба,
„Побожно га свуда почитуйте,
Слава пѣму приличи и треба!“

Вѣруемо, ерѣ е то могуће,
Да међ' людма има правы люди;
Вѣруемо, и срце насъ вуче,
Да томъ лику приклонимо груди.

Ликъ човека молуйте разяренъ,
Подпишите оздо: „то е ѣво!“
Вѣруемо, ерѣ е светъ покваренъ,
Многомъ лику то е нме право.

Та молуй те и самогъ Сократа
На подпишите оздо: „то е луда!!“
Вѣруемо — къ срцу нома врата,
Изгледъ лица непогаѣ свуда.

Намолуй те гдѣ годъ ликъ човека,
На кажите: „то вамъ е лисица!“
Вѣруемо, ерѣ человекъ довека,
Меня перѣ ко ни една птица.

Молуйте намъ образъ Доситея,
На подпишите: „то е тигаръ лютый.“
Вѣруемо, ербо се безъ грея,
Съ ягнѣтиномъ обвіяю люди.
(продуженіе слѣдуе.)

ПУТНИЧКА ПИСМА.

(продужено.)

Сутра данъ преселимъ се овде у ову кућу. Само е-данъ дуваръ разставля мою собу одъ Матићеве собе. Случай или судбина чине, те нѣга свуда сретамъ у овомъ страномъ свету. Тако смо исто у Берлину и у Хайделбергу подъ еднимъ кровомъ седели, па сада и овде непрестано смо заедно. Онъ ме упозна одма са целимъ друштвомъ ове пансіе, было насъ е свега 13 гостию, кои, свы смо овде имали и квартиръ и рану. Сво е друштво было изабрано, али по већој части сви су саможивци, свы су сыти овога света, па се само склонили у ову тишину да мирно дочека-

*) Читателѣя ће се опоменути да е овај саставакъ прекинуть у 1. брою Шумадинке прошле годиве.

ю последний дань свога живота. Са читаньмъ забавны книжка обично цело се друштво занима. Еданъ старый Наполеоновъ войникъ, прилично е дружеванъ и веселякъ, онъ сво друштво по кадъ кадъ насмее, тай старчиѣ — Мусіе Патронъ — ніе маріо за читань. Онъ има єдну птицу у кавезу, съ томъ се птицомъ по вазданъ забавля. Онъ ту птицу рани и пой, и часъ е износи на сунце часъ опеть носи е у ладъ. То му е готово єдиный посао. Сады шта мислишь, каква е то скупочена и благородна птица? та птица, ніе никаква друга птица, него єданъ простый врабаць. И нема дана кадъ се о томе врабцу, на ручку и на вечери цело друштво неразговара. При свакомъ ручку свы редомъ питаю: „Мусіе Патронъ шта вамъ ради врабаць?“ И онъ свакомъ учтиво благодари на питаю, и каже колико е воде попію и колико е мрвица пово. У вече, обично после вечере седимо у Салону, гдѣ се на различне лепе начине приятно забавлямо. Обочно редомъ чита се каква лепа книжка, а други слушаю. Я найрадїе томъ приликомъ играмъ шаха или мыслимъ на мое путовань, кое ми е толико лепы споменика оставило. — — —

Генѣъ — Септ. 1847.

Одма првы дана мога овде бавленя, прошао самъ у накрсть сву варошь. Генѣъ е градъ, утврѣненъ са суве стране якимъ зидомъ и капіяма. Ово е може быти у целой Европи найслободнїя варошь. Странаца, нарочито бегунаца са свы страна има овде. Поляци, коима су врата нїювогъ отечества затворена, радо се стануо са своимъ фамиліяма на прибрежіяма овогъ лепогъ єзера. Око 30. хиляда путника за годину дана, прође крозь ову варошь; а у самой вароши нема выше одъ 30 хиляда жителя. Варошь е врло богата, и выше одъ 30 милионера има, кои су по већой части саціе и ювелири. Овде се праве найбольи сатови, кои се после по целомъ свету разносе и продаю. Овде има 6 хиляда душа, кои само сатове праве, и выше одъ 70 хиляда сатова, за годину дана израде. Комисїя има коя прегледа да е свакій сатъ као што треба начиньнъ, и зато су овдашнїи сатови, у важности у целомъ свету. У музеуму видїо самъ єдну пастрмку, коя кадъ е у єзеру уваћена, была е тежка 43 фунте, кое е заиста єдна редкостъ. У библиотеки видли смо много рукописа калвинови; радо смо се зауставили и гледали ону кућу гди е тай великій реформаторъ роћенъ, онъ е овде и сараньнъ, (1564. год.) али гробъ се нїговъ незна, єрбо онъ е при смрти наручио, да нїговъ гробъ ни съ чимъ неозначе. Исто тако ишли смо у кућу гдѣ е Жан-жакъ Русо роћенъ, и она сва улица, гдѣ е та кућа зове се сада нїговымъ именовъ. Но осимъ те двоїце овде су роћени іоштъ многи славни мужеви, са коима се Генѣъ поноси. Овде е роћенъ Неверъ, министеръ несрећногъ Лудвика шеснестогъ, Лесфоръ, што е быо приятель и совѣтникъ великогъ Петра; Лесаажъ, Боне, Хуберъ и многи други. — Найвећма дивїо самъ се како е тавница урећена. Свакій осућеникъ има свою собу и креветъ, кои креветъ како сване подигне се и уз'дуваръ катанцемъ приключаче се, како небы осућеникъ могао данїо спавати. Свакій у своїой соби има асталчиѣ и столицу, гди по вазданъ седе, и свакій свой занать раде. Одъ тога што ураде, кадъ се прода, плаћа имъ се рана, а єдна часть оставля се на страну, кое имъ се кадъ издрже свой затворъ преда. Ко незна никаква заната тай мора научи-

ти и радити. На свакимъ вратима има малый прозорчиѣ, крозь кои надзирательи свакій часъ мотре, да кои осућеникъ неседи безпосленъ. Они имаю за себе у истомъ зданїю капелу, гдѣ се богу моле, и гдѣ имъ свештеникъ чита проповеди; а тако исто имаю и єдну велику собу гдѣ по кад-кадъ сви заєдно раде, али ни єданъ ништа несме говорити. Ту смо видили различни ствари што су апсеници начинили, и кое обично надзирательи продаду, и те новце као што самъ већ казао на ползу осућеника употребе. Ни єданъ путникъ непропушта да невиди ово у Европи за осућенике найсходнїе заведенїе. Држава свака треба у свему, па и надъ кривцыма да е човечна. Ни у єдномъ кривцу, ма онъ Богъ зна ккво зло учинїо, нетреба да се казни достоаство човека. Државномъ друштву доволно е да се рѣавъ човекъ изъ друштва уклони, и да постане безопасанъ. А съ овако урећенымъ тавницама држава е цѣль свою двоугобо постигла. У оваквымъ тавницама, леньштина, кои е одъ краће живїо, навикне се на прилѣжанїе и на посао, и кадъ изађе изъ тавнице, започне као и други поштени радници одъ труда свогъ да живи. Свака она држава лепо чини, коя выше гледа да злочинце исправи и у редъ поштены люди доведе, него да їй строго казни и мучи. —

Као што се непостизава цѣль, у прекомерномъ казненїю криваца, тако исто промаша држава свою цѣль, кадъ одвећ благо са кривцыма поступа. Затворъ, на кои е криваць осућенъ, нетреба нигда да му буде прїятнїи и слаћїи одъ слободногъ живота. Треба осућеникъ свагда да осећа, да га єзаконъ изключїо изъ дружественогъ живота. (продужиће се)

КАРАВАНЪ.

(край.)

Опеть главу доле спустимъ, мислио самъ о жени и деци моїой, и предавши се очаянїю горко самъ плакао.

Сузе кое самъ пролио врло добро подѣйствоваше моимъ очима: я подигнемъ главу и опеть ясно угледамъ светъ! Изъ велике благодарности према Богу клеветемъ и почнемъ му се молити. Я самъ заиста садъ мога видити, али шта е предъ моимъ очима остало! Небо е опеть савршено свѣже и чисто постало; но гди су хиляде мои другога, гди ли мложество люди и животиня? Гди е быо Емиръ са своимъ тѣлохранительма? Гди су Мамелуци; Агаси, Яничари, и многи други разногъ народа и племена, кои су карвану придружени были? Сви, сви су погинули! Пешчане унке означаваше места гди су ови сараньни подъ пескомъ лежали, безъ икаквогъ трага развѣ што су овде онде іоштъ по гди-кой разни удови човечески или животиньски сасвимъ не затрпани помало изъ пєска вирили. Сви су погинули но съ изузеткомъ єдногъ єдиногъ, и тай єдиный я самъ, коме е животъ поклоньнъ быо, да види ужасну прєсуду, кою е Самумъ надъ яднїма извршио.

За неко време као окаменьнъ гледао самъ на све стране, и мислио да самъ я єдиный остале прежививши, само зато остао, како бы ми тимъ много ужаснїя смртъ была. Но када самъ се опеть жене и деце мое као єдиногъ овогъ света могъ блага опоменуо, рѣшимъ се най-выше поради нїи ако ми икакко могуће буде животъ одрѣжати. Одцепимъ парче одъ могъ турбана, обрїшемъ съ

нѣнимъ песакъ изъ кровавогъ носа могъ, и подигнемъ се преко мртвы лешина путованъ далъ продужити. Међу разнымъ брежульцима нађо више незавезны камила. Не далеко спазимъ еданъ тулумъ, гди путници воду држе, потрчимъ къ нѣму, да жеђъ мою угасимъ, а кадъ тамо башъ до последнѣ капльице вода быаше усанула. Мало доцнѣ и на другѣй нађемъ али опетъ неимадо сређе; и тако наипосле рѣшимъ се едно тѣло камиле просећи и воде се изъ нѣногъ стомаха напити. Намѣру мою испу нимъ и почемъ самъ се добро воде напію и тимъ свою гоређу жеђъ угасю, кое ми се души и изнемогло тѣлу као најболѣй мелемъ учинило, поитимъ и друге распорити, и довольномъ водомъ мой тулумъ снабдѣти. И почемъ самъ више одъ половине тулума воде накупю, станемъ мислити се шта садъ чинити имамъ. Познато ми е было, да до најближегъ извора само еданъ данъ хода има, а знао самъ и путь коимъ треба извору ићи. Међутимъ ноћ се приближила и садъ самъ се добро размислити имао шта ми валя чинити да л' да ноћ у одмору или у путовању проведемъ.

Када е сунце зашло, спреимъ се на путь съ мешиномъ на леђима. Путовао самъ целу ноћ и предъ зору мислю самъ, да самъ баръ половину пута прешао, колко еданъ караванъ обично може прећи; тако дакле имадо јошъ читавъ данъ и едну целу ноћ у највећој злопати у пустињи провести безъ обране одъ жарке врућине. Воде самъ доста имао, али садъ ми е опетъ ране нестало. Кадъ е сунце изашло, спустимъ се уморенъ на запареный песковитый брежулякъ да се мало одморимъ. — Пре него што е подне настало тако ми се яко быо мо закъ загреао да самъ готово изгубю паметь. Садъ ми е предъ очима све несавршено или болѣ рећи пусто постало. Нестрпљивимъ очима моима живо представляше се читаво езеро, — я се едва подигнемъ и путь мой продужимъ докъ нисамъ сасвимъ изнемогао. После опетъ у некомъ растојаню сматрао самъ дрва, и могао самъ најманъ нѣнѣ багреникѣ грана у средъ горе врло лепо видити; ускоримъ што пре тамо — да се у прѣятномъ горскомъ ладу одморимъ, а кадъ тамо оно у место горе искрену ми малый одъ пола стопе высокѣй обмануюћи шумнярь.

Овако самъ се вазданъ варао и мучю. Наипосле смркне се и сайне звезде опомену ме на продуженъ могъ жалостногъ путеваня. Добро се изъ тулума воде напьемъ, и пођемъ далъ усамљенимъ путемъ. Я самъ слѣдовао, костуромъ камила и коня пређашнѣй каравана, кои су у пустињи пропали, означенымъ трагомъ, и када е зора заплавила, угледамъ на близо замакъ Акаба. Као на новѣ рођенъ тулумъ съ водомъ сбацимъ съ леђа, и удвоивши потомъ мое брзе коракѣ, после полъ саата одмарао самъ се при извору, изъ когъ самъ се ситъ свѣже воде напію. О, како самъ озде срећанъ быо! милина е было у ладовини лежати, свѣжи воздухъ уживати, цвркутанъ птица слушати и прѣятнимъ мирисомъ цвећа, кое ово мѣсташце украшаваше, наслађавати се! после едногъ саата свучемъ се, окупамъ се и напьемъ се јошъ едаредъ воде и у дубокомъ сну заспимъ.

Кадъ самъ се пробудю смртну гладъ осетимъ, а то зато, што за три дана ни залогай леба окусию нисамъ, а до сада нисамъ га се ни сетю; еръ имао самъ пречу нуж-

ду — жеђъ — задовољити. Чимъ самъ едну као што већъ реко, већу нужду уклоню, одма наступи друга маня нужда, коя са свакимъ сатомъ све силнѣя и горчѣя поста яше. Садъ пођемъ далъ и на све стране на далеко око мене обзирао самъ се у надежди канавъ караванъ угле дати, но бадава! и опетъ се натрагъ къ извору вратимъ. У овакой беде и невольнѣ прође еданъ па и други данъ, а мени ниодкудъ помоћ не дође; и садъ почнемъ осећати, да ми се приближуе смртъ. При тихомъ жубореню извора, при любкой песми птица и благомъ воздуху, кои ми изнова дисанъ укрѣпи, мислю самъ да бы много болѣ за мене было да ме е пустыня прогутала, него да морамъ у овакомъ раю пропасти. Опружимъ се доле да умремъ, еръ више нисамъ у станю быо узправо седяти, и када самъ се обрнуо да последнѣй путь погледъ на жуборећи изворъ бацимъ, кои ми е животъ продужю быо, осетимъ да ме нешто са стране жульи; и мислећи да е камень, машимъ се да га уклонимъ, а кадъ оно небѣяше камень, већъ нешто у цепу мое хальяне. Спустимъ руку у цепъ безъ да самъ знао шта ћу извадити; упрѣпадимъ се одъ радости, кадъ видимъ, да то нѣ камень, него комадъ сувовогъ хлѣба. Я самъ мислю да ми е то са самогъ неба послато, и у самой ствари то быаше правый даръ Божи; еръ то е быо невиный и любовный поклонъ. То е было оно исто парче леба, кое е мое мало дете одъ свои уста заштедило, и мени га при полазку момъ — када самъ мислю — као што самъ у почетку ове приводеке мое навео — да по цепу мое хальяне воће тражи, у цепъ спустило. Одлузимъ до извора, брже болѣ поквасимъ отврднуги лебъ, и поѣдемъ га ронећи према Богу сузе благодарности и најнѣжнѣй любви могъ родительскогъ срца.

Я се спасемъ, еръ одма други данъ приспѣ еданъ незнатанъ за у Каиро опредѣленный караванъ. Трговци поступаше самномъ одвећъ човеколюбиво, — они ме посаде на едну свою камилу, и да небы съ нѣ збогъ сасвимъ изнемогли сила мои, пао, добро ме на ню привезу, те самъ тако съ нѣима у друштву путуюћи после неде лю дана опетъ у животу срећно све мое загрлю, кое никадъ више нисамъ се надао видити.

Превео Вас. Живановићъ.

ДОМАШНІЙ ТЕАТРЪ.

Шегртъ. Ево послао майсторъ оне чизме што сте наручили.

Господинъ. Добро, добро, поздравѣ майстора, и кажи му я ћу доћи у дућанъ да му платимъ.

Шегртъ. (Врати се.) А штаћу казати господине, кадъ ме упыта майсторъ: шта сте ми бакшиша дали?

Мужъ. Данасъ е Марков-данъ, и слави црква у Палилули, хайдемо жено и мы на гробль, па ты се можешъ ранѣ вратити а я ћу остати тамо на гроблю.

Жена. Камо та лепа срећа да оћешъ да останешъ на гроблю.

МРВИЦЕ

— Еданъ човекъ дође свештенику и каже му да ће да се жени, него жели да се по старомъ обичаю испове-

ди, и ако е што стрешіо да чини найпре покаянна. Свештеникъ га изповеди, и дозволи му да се може оженити. Човекъ полазећи упыта свештеника: „Ама попо, ты мене изповеди, а нерече ми ништа хоћу ли каква покаянна чинити!“ — „А ты мени рече да хоћеш да се женишь?“ — рекне му свештеникъ. „Хоћу!“ одговори онай. — „Е, па ты нетреба сада никаква покаянна да чинишь, ербо ћешъ се каати докъ си годъ живь.“ Одговори му свештеникъ.

— У смедеревскомъ окружію поредъ пута нађе пандуръ едну девојку, гдѣ се понела узъ дирекъ и хоће жицу одъ телеграфа да пресече. Почемъ е строго забранѣно дирати у телеграфъ, пандуръ одведе ту девојку у примирителный судъ, и кадъ е тамо запитаю: зашто е хтела да жицу пресече, одговори она плачући: „казали су ми да у той жици има магнета, што привлачи, па кога годъ момка томъ жицомъ дарнемъ, мора ме узети или полудити замномъ, па самъ хтела да пробамъ, кодъ едного момка изъ могъ села, когъ я волимъ, а онъ за мене немари!“ (ово е истинитый догађай.)

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— Г.Г. Епископи кон се овде одъ дужегъ времена збогъ совѣтованя о духовнымъ предметима налазе, одпутовали су на свое епархіе.

— Госп. Вукъ Ст. Караџић дошао е у Београдъ где ће се неко време бавити.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Као што новине пишу: Аустрија ће Русији последи своје захтеванѣ послати, и по томъ ако Русија на то непристане, она ће јој ратъ огласити, и почеће се одма тући.

— Много се по новинама поговара, да ће саюзници оставити Севастополь, и са великомъ войскомъ ударити сувимъ на Бесарабію; а флота да ће съ мора опетъ бомбардирати Одесу. Други опетъ кажу да ће војска саюзничка остати кодъ Севастополя сва, а друга ће војска (саюзничка) извести се кодъ Одесе и упутити се Перекопу, да тако олакшаю да се Севастополь узме, и таква војска морала бы 100. хиљада момака имати.

— У малой Азиі трае еднако землѣтресъ. Лепе вароши Бруссе више нема, она е са свимъ одъ землѣтреса разорена, жители многи су затрпани развалинама свои кућа, а други сви су се разбегли и расселили, нема готово дана кадъ се землѣтресъ непонавля; на многимъ местима примѣчава се димъ да излази изъ землѣ, и врло е могуће да ће се гди годъ у близкости какавъ новъ вулканъ отворити и ватру бацати; и у самомъ Цариграду осећаю се врло често землѣтреси.

— Телеграфична депеша у Монитеру, многе е врло о безпокоима; ерѣ одатле се могло видити, да саюзницима кодъ Севастополя неиде све онако као што бы желели. Последня депеша явля да су Руси саюзнике кодъ Балаклаве, дакле иза леђа напали, битка е была врло жестока, и да е пало на обема странама близу 20. хиљада војника, кое неможе се никакво веровати.

— Одъ како е телеграфска линія између Крима и други телеграфа отворена, свака депеша изъ Крима одъ саюзне войске може у Паризъ за еданъ данъ стићи; и тимъ е саюзной войсци много олакшано, ерѣ могу свакиъ часъ изъ Париза и Лондона пуждна упутствія добјати.

— Адмиралъ Дундасъ са целомъ енглезкомъ флотомъ оставіо е килско пристаниште, и предузео свой путь, да ради противу руски утврѣеня на источномъ мору.

— Царъ Александеръ произвео е генерала Остен-Сакена за грофа, кое ће се грофство и на читавъ пѣговъ породъ односити.

— У Цариграду променѣни су министери. Решидъ-паша одпуштень е, Али-паша, што е сада у Бечу на конференціяма, постављенъ е за великогъ везира. Фуадъ-ефендія постављенъ е за министра унутрашнихъ дѣла. Мехмедъ-Али, позванъ е натрагъ. Овой промени новине много важности придаю.

— Што е руска војска овако вѣшта и навикнута на битке, имаю они найвише Кавказу благодарити. То е была практична воена школа Руса. Сви руски предводители тамо су се прославили и научили. Рачуна се да су Руси тукући се са Черкезима одъ 1790. год. до сада изгубили читавъ милионъ солдати, и 2 хиљаде милиона рубльи.

— Године 1845, 1846, и 1847. трошено е у Бечу годишнѣ на зиданѣ кућа и други потреба око 75 милиона циглѣи; а у 1854. год. износио е брой на 40 милиона циглѣи.

— Механикеръ изъ Ліона Федереръ, отишао е у Паризъ, да покаже едну воену машину кою е онъ пронашао. Изъ те машине може се свакогъ минута 700 танета избацѣти, и тако помоћу те машине, може се свака непријатељска војска за врло кратко време уништити; а и саме вароши разорити.

— У Ебрајлу у Француской, изъ велике побожности удавила е една жена своје двоје дече. Она е была одвѣтъ побожна и суевѣрна, и то е учинила за то, као што сама каже да се изъ нѣне двоје дече по нѣовой мученичкој смрти, претворе два анѣла на небу.

— Лордъ Палмерстонъ казао е у Лондону, да су надежде за миръ врло слабе, али ипакъ да има јоште могућности, да ће се ратъ прекинути.

— Пилъ у Лондону казао е да ће енглескій легионъ изъ странаца скоро скупљнѣ быти; и да ће енглески агенти у германскимъ државама скоро 10 хил. своевольника уписати.

— Телеграфска депеша одъ Капробера одъ 20. о. м. у Монитеру изишавша, явля: да су саюзници нека руска утврѣеня предъ средоточнымъ шанцевыма заедно са 8 малы топова заузели. У вече 20. ов. м. пробали су Руси да опетъ то освое, али были су одбненѣ.

— Изъ мале Азиі являю: да се Ерзерумъ на брзу руку утврѣуе, ербо се руска војска опетъ примиче, а Карсъ е слабъ да е може дуже времена задржати.

Течай новаца: сребро 27¼; дукати по 5 фор. 52 кр. за банке.